

שיחת מורינו ראש הישיבה שליט"א

במהות ימי ספירת העומר

ב"ה התחלנו את הזמן, במצב של חיזוק, רעננות, חשק ורצון, אבל אנחנו יודעים שלא תמיד זה נמשך, יש גם זמנים של רפיון וחוסר חשק, ואפשר לומר שע"ז אמר דוד המלך "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי..." (תהילים כו, ד) וצריך ביאור מה טעם הכפילות של "אותה אבקש" די היה לומר "אחת שאלתי מאת ה' שבתי..." , והביאור בזה שבקניינים גשמיים יש לאדם רק משאלה אחת בלבד, בית, משפחה, אושר, וכו' אבל אדם לא יבקש שיהיה לו רצון וחשק לבקש פרנסה, כי מי שיצטרך יבקש ואין זמן שאדם לא ירצה פרנסה, אבל בקניינים רוחניים יש זמנים שהאדם מתעורר אבל יודע שרצון זה יחלש ואף יכול לחלוף כליל, וע"ז מבקש דוד המלך – מה שאני שואל עכשיו בשעת ההתעוררות, גם לעתיד "אותה אבקש", גם בימי החושך והירידה "אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי".

התפילה היא הבקשה לסייעתא דשמיא, אבל דרוש לכך "פתחו לי פתח כחודו של מחט" בשביל "ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", ופתח המחט שבכוחנו לפתוח הוא – שיעריך האדם את מה שזכה עד היום.

הר"ן בפסחים (כח. בדפי הרי"ף) בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלוקים על ההר הזה, אמרו לו ישראל משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו וכו'.

עם ישראל בשעת יציאת מצרים זכה לצאת לחירות מעבדות קשה שאין למעלה הימנה, ובכדי לשמור על הרגשת חירות זאת ולהתעלות מיום ליום, היו בני ישראל צריכים לספור ימים, לצרפם לשבועות, עד חג השבועות – מתן תורה, וצריך להבין מה המשמעות בזה.

ומבאר המגיד מדובנא שיש הבדל בין חיי היהודי לגוי, הגוי חי עם תקוה לעתיד מה שעבר עבר – חלף ואיננו, עוד דף בלוח שנה נתלש, את חייו הוא מנצל

כמה שיכול ופניו לעתיד, כמו פועל שקיבל משכורת וחי בה, ובסוף החודש אין לו אלא מה שנשאר לו להיום, ומקוה שישאר לו לעתיד.

אבל חיים של יהודי אינם כן, אלא הוא סופר את הימים ומצרפם לשבועות, ונושא איתו את כל העבר ולזה הוא מצרף את ההוה, וצועד לעתיד להוסיף עוד ועוד.

וע"ז נאמר "יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה" (משלי י, כז), הצדיק כל יום נוסף אצלו על יום שעבר, אבל אצל הרשע העבר בטל – כבר עבר ואיננו. "הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד" רשעים כשהם הופכים פניהם אחורה אינם רואים כלום, אבל צדיקים בנו בית בעבר, וצועדים עם ביתם ורכושם אל העתיד, על הרשעים נאמר "אתיו אקחה יין ונסבאה שכר והיה כזה יום מחר גדול יתר מאוד" (ישעיה נב, יב), "אמרת ימים ידברו ורוב שנים יוסיפו חכמה" מה שיש להם הוא רק יום ההוה, ורק יכולים לספר על העבר, אבל הסופר שנים ומצרף את תכנם שהוא הצדיק "יוסיפו חכמה".

זה היה המהלך של עם ישראל במדבר כשיצאו ממצרים וזכו לחירות, לא השאירו אותה מאחריהם כשפניהם לעתיד בלבד, לאורח חיים חדש, ולשכחה מהעבר, אלא נטלו את החירות הזאת עם כל המשתמע ממנה, אמונה, ביטחון, ירא"ש, ובכל יום הוסיפו דעת ויראת ה', ספרו את הימים, צרפו אותם לשבועות, עלו והתעלו עד שהיו ראויים למתן תורה – לראות פני השכינה, ומאז התורה מלוח ושומרת על החירות שזכו לה ביציאת מצרים, ועם ישראל מוסיפים בה עוד ועוד נדבכים של שלימות בעבודת ה', זו היא המשמעות של ספירת עם ישראל ביציאתם ממצרים עד מתן תורה.

השבוע חגגו הציונים ששים שנה למדינת ישראל, וזו היא הטעות המרה של הציונות החילונית, שחשבו לשכוח את העבר, לחיות את ההוה, ולקוות לעתיד, אבל מה שקרה הוא שאט אט הכל נשכח וטובעים בים של תאוות רצונות חשבונות של ניצול החיים בעתיד, וכל הציונות פשטה את הרגל.

במקביל למצות ספירת העומר שספר עם ישראל מפסח ועד מתן תורה קיימת גם מצות קרבן העומר שמתחלת ממחרת הפסח ועד חג השבועות, שמקריבים את קרבן שתי הלחם ממחרת הפסח של שעורים ובשבועות של חיטים ובאותם ימים ספר עם ישראל מפסח ועד מתן תורה.

במד"ר (פרשה כה, ו) מפליג המדרש בערכה הגדול של מצות העומר, לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ

כנען, וע"י מצוה זו עשה הקב"ה שלום בין איש לאשתו, היא שעמדה בימי גדעון, והיא שעמדה בימי חזקיה, והיא שעמדה להם בימי יחזקאל, והיא שעמדה להם בימי המן, ומובא שם הסיפור שכשהמן בא לקחת את מרדכי בשביל להרכיבו על הסוס ראה שהיו עסוקים בביהמ"ד בלימוד מצות העומר, שאל אותם המן העומר הזה מזהב או מכסף או משניהם, ואולי הוא משקל י' קנטרין, אמרו לו לא אלא די בשעורים ב' מנים, א"ל קומו, נצחו עשרת מנים אלו את עשרת אלפים כיכר כסף שלי. וצריך ביאור מה הטעם לחשיבות מצוה זו.

עוד איתא במדרש (שם ד) ומאיזה זכות זכו ישראל לירש את הארץ, הוי אומר בזכות מצות העומר דכתיב גביה "כי תבואו אל הארץ", וביארו המפרשים שזו היא המצוה ראשונה שהיתה בכניסתם לארץ, אע"פ שקיימו מצות מילה בגבעת הערלות, וגם הקריבו קרבן פסח בבואם לארץ, אבל אלו מצוות שקיימו גם בעבר, שבמצרים עשו קרבן פסח ואז מלו בשביל לאכול הפסח, אבל המצוה שנתחדשה להם בבואם לארץ היא מצות העומר, ומלבד החשיבות המיוחדת שהיא הראשונה בארץ יש בה תוכן עמוק ומשמעות גדולה.

מבאר המשך חכמה (בד"ה כי תבואו אל הארץ) שרצון ה' במצות העומר הוא שלא יתגשמו בעבודת הקרקע, דהיינו במדבר עבדו עבודה רוחנית רצופה, ללא כל תלות בחיים הגשמיים, שהיה להם ללא טרחה מן לאכול, באר לשתות, וענני כבוד להגן עליהם, ועתה שנכנסו לארץ ישראל והיו צריכים לזרוע ולקצור, לאסוף ולכנוס, ולהתעסק בעבודה גשמית, וע"כ המצוה הראשונה שנצטוו עליה היא מצות העומר בשביל שלא להתגשם בעבודת הקרקע, וכבר בקצירה הראשונה בארץ, נצטוו להביא עומר ולהקריבו בביהמ"ק, ולא לאכול מתבואה חדשה עד ט"ז בניסן – יום הקרבת העומר, ולהמשיך לספור חמישים יום – ימים ושבועות מתחילת הקציר כל המ"ט יום, ואמנם לעין כל נראה שזו קצירה בלבד שהיתה וחלפה, אבל זה רק מבחינה גשמית, אבל מבחינה רוחנית מטרת הקצירה היא עבודת ה', שבתחילתה הקריבו ממנחת העומר, ובמשך הלקיטה יש מצוות לקט ושכחה, ובסוף הקצירה "לא תכלה לעני ולגר תעזוב אותם", ולבסוף בחג השבועות מקריבים את שתי הלחם לעבודת ביהמ"ק, ועי"כ מקדש היהודי את עסקיו שבחולין לעבודת ה', וזה מה שאמרו חז"ל במד"ר אימתי הם תמימות בשעה שישראל עושין רצונו של מקום, ובוזה גם מתברכת הארץ בתבואה ופירות האילן.

וזה ביאור המדרש (שם) שזכה אברהם לירש את הארץ בזכות מצות העומר, שמעלת המצוה היא מה שישראל יקדשו בעתיד את חיי החולין שלהם זלעליה

רוחנית בעבודת ה', ומשום כך גם זכו עם ישראל לבוא לארץ ישראל, וזכו גדעון חזקיה יחזקאל ומרדכי בימי המן לתשועה מיד שונא.

לפי האמור ענין ספירת העומר הוא, שכל העבודה הגשמית של האדם תתקדש ע"י המצוות שעושה שיהיו לצורך גבוה ולא תהיה למטרה חומרית בלבד, וזמן מצוה זו הוא באותם ימים שזכו ישראל בעבודתם הרוחנית לעלות ולהתעלות לקראת מתן תורה.

וזה ענין ספירת עם ישראל מיציאת מצרים ועד מתן תורה שכל יום הוא עליה רוחנית שקובע ברכה לעצמו, ובכל יום מתווסף עוד נדבך בעלייתם בעבודת ה' במתן תורה, וספירת העומר מטרתה היא להפוך את העבודה הגשמית לספירה רוחנית, לקדש את החומר מיום ליום, ומשבוע לשבוע, מהקרבת העומר בפסח – עד הקרבת שתי הלחם בשבועות, באופן שאף יום לא נאבד, ושום שבוע לא בטל, אלא אדרבה מוסיף והולך.

מה שעלינו ללמוד ממצוה זו הוא שהרי כל אחד ברוך ה' למד בתלמוד תורה, ולאחר מכן המשיך לישיבה קטנה, ומשם לישיבה גדולה, ובכל זמן מוסיף עוד פרק, ועוד מסכת, זה לא זמן שמבליים בו יחד, בחברה נעימה, והוא חלף ועבר, אלא נוסף בכל יום – עוד יום של עליה בתורה ויר"ש, בגדר "יראת ה' תוסיף ימים" אנו עשירים בימים, בשבועות, בשנים, ועם כל השנים האלו פנינו לעתיד, לעוד שנים של עליה, ועם המטען המלא הזה של העבר, אנו מוסיפים עוד ימים שבועות ושנים לעלות ולהמשיך לעלות.

זה המשמעות של "בא בימים" שכתוב באברהם אבינו, זוהי המשמעות בחז"ל כלי מלא מחזיק, כלי ריקן אינו מחזיק, שזה תלוי בהרגשת האדם אם הוא מלא או ריק – הרגשת הרציפות, דהיינו לא שההתמודדות ביום הזה בלבד ויש שתי אפשרויות או להצליח או להפסיד את היום הזה, אלא ההתמודדות היום הזה היא עם מטען כבוד של הימים שעברו, שזכיתי ועליתי בתורה, ואני ממשיך בדרך העולה הלאה. אם היה לב לאדם להעריך את מה שכבר הגיע אליו לא היה נתפס לקטנות המוחין אלא היה מוסיף והולך כי אם יפסיק יאבד את כל העבר.

"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש" אבקש לסייעתא דשמיא שמה שזכיתי היום בשעת חיזוק – יתמיד לעולם, שהרצון שבהוה להתעלות – ימשיך לעתיד להיות "שבתי בבית ה' כל ימי חיי" ואז יזכה האדם "לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".

נאמר בישיבת "מאור התורה"

בליל שב"ק פרשת אמור – תחילת זמן קיץ התשס"ח

נערך ע"פ כתבי מוריניו רה"י שליט"א